Published and distributed under permit (No. 751), authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Jersey City, Jersey City, New Jersey. — By order of the President, A. S. BURLESON, Postmaster General.

СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXIX. Число 301. Джерзи Сіті, Н. Дж., второк, 27. грудня, 1921. VOL. XXIX. No. 301. Jersey City, N. J., Tuesday, December 27, 1921. THREE CENTS

СКЛАДАЙТЕ ПОЗИЧКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ОБОРОНИ ДЛЯ ЗДОБУТТЯ І ЗАКРІПЛЕННЯ НЕЗАЛЕЖНОСТИ ГАЛИЦЬКОЇ ДЕРЖАВИ

ГЮЗ ПРЕДКЛАДАЄ ПЛЯН АМЕРИКИ ЩОДО ПІДВОДНИХ ЛОДОК

ВАШІНҐТОН, 24. грудня. — Конференція для зменчення морських зоружень перейшла мовчки до денного порядку над внесеннем Анґлії заборонити зовсім державам удержувати або будувати підводні лодки. На місце пропозиції Анґлії конференція пробувала найти якусь инчу розвязку для справи підводних лодок.

Головна пропозиція в тім зглядi вийшла від Гюза, американського делеґата та голови конференції. Він запропонував, щоби всі держави обмежили величину своїх фльот підводних лодок. Після сього пляну, Америка малаби мати 60,000 тон підводних лодок, Анґлія тількиж, Франція і Япан по 31,500 тон, а Італія 21,250 тон.

Після плянів самих держав, Злучені Держави хотіли мати 90,000 тон, Анґлія 90,000, Япан 54,000, Франція певно не менче від Анґлії, а Італія не менче від Франції. Якби прийшло до ухвалення пляну Гюза, то Америка мусілаби розібрати підводних лодок на суму 35,000 тон, Анґлія на 22,000 тон.

ДРУГІ ДЕРЖАВИ ПРО ПРОПОЗИЦІЮ ГЮЗА.

Першу заяву в справі пропозиції Гюза щодо субмарин зложив анґлійський делеґат Балфур. В довшій промові збивав він арґументи французького делеґата Сарота на попереднім засіданню конференції, доказуючи, що підводні лодки не є добрим оборонним средством та що знесенне підводних лодок лежить так в інтересі Франції, як в інтересі других держав. Щодо пропозиції Гюза, то він приняв її в цілости.

Французький делеґат зложив заяву, що французька делеґація не може заявитися в тій справі, поки не порозуміється з урядом в краю. Італійський делеґат заявив, що Італія в принципі годиться на предложення Гюза, але вона ніколи не пристане на те, щоби її фльота підводних лодок була менча від французької. Японський делеґат заявив, що признана Японови містота підводних лодок не відповідає потребам держави, і радив оперти відношенне межи силою фльот підводних лодок на існуючім тепер відношенню.

ДЕБС ВИХОДИТЬ З ТЮРМИ

АТЛАНТА, Джорджія, 25. грудня. — О годині пів до дванайцятої рано вийшов нині з федеральної тюрми Юджін Дебс, соціялістичний провідник та кількаразовий кондидат партії на президента Злучених Держав.

При його виході з тюрми витала його величезна товпа народа та приятелів, а з тюрми роздавалися оклики тисячі вязнів. Зараз по відході з тюрми Дебс заявив, що він наперед поїде на конференцію з ґенеральним прокуратором, як сього сей домагався, а потім до своєї родини.

СТРАШНА БУРЯ НА ПОЛУДНИ.

НЮ ОРЛІН, 24. грудня. — Через східну частину стейту Аркензо та горішну часть стейтів Місісіпі та Луизіяни перейшла страшна буря, котра була причиною страшної шкоди та многих смертий.

З ріжних сторін сих трох стейтів доносять про страшне знищенне, доконане бурею. Селом Спенсер, що лежить в стейті Луизіяна, мало бути знищене до тла; на щасте, втрата людського життя не була тут велика; мав там погибнути один чоловік.

В селі Бестроп буря знищила велику плянтацію, вбиваючи при тім менаджера та шістьох робітників. Ґураґан просто роздер дім менаджера так, що хатну обстанову з дому найдено кілька миль звідсіля. Пятнацятьлітну дівчину менаджера буря побила так, що вона лежить безандійно покалічена. Її матір вихор схопив та вдарив об дерево з такою силою, що вона погибла на місци.

В селі Кларкдейл, в Аркензо, яких 50 муринів сховалося до склепу. Буря завалила склеп, і при тім погибло 8 людий. Число всіх людий, побитих ґураґаном, має виносити понад 25. З ріжних великих міст вислано в навіжену бурею околицю лікарів та ратункові припаси.

СУД РОЗБИРАЄ СПРАВУ САККО І ВАНЦЕТТІ.

ДЕДГЕМ, Месечузетс, 24. грудня. — Карний суд розбирав нині домаганне нового суду для Ніколя Сакко та Бартольомео Ванцетті, котрі свого часу були засуджені на кару смерти за убитте платничого та його помічника в Савт Брейнтрі у вересни 1920. року, а проти котрого засуду ріжні робітничі організації так в Злучених Державах, як і поза границями піднесли закиди, що їх засуджено несправедливо і то лише тому, що вони є визначними діячами анархістичних організацій. Суд відкинув просьбу нового суду для засуджених, заявляючи, що перша розправа відбулася правильно.

ҐУРАҐАН В КАЛІФОРНІЇ.

САН ФРАНЦИСКО, Каліфорнія, 25. грудня. — Страшний ґураґан, що дув зі скоростю 50 миль на годину, знищив богато маєтку та побив богато людий. Буря розвалювала доми як діточі забавки і зривала кораблі з котвищ та виганяла їх на повне море. В самому місті Сан Франциско буря позривала дахи з домів, через що погибло кількоро людий. В декотрих місцях рух на вулицях був перерваний заваленими на дорогу частями будинків.

СМЕРТЕЛЬНА СТРІЛЯНИНА МЕЖИ ПОЛІЦІЄЮ ТА БАНДИТОМ.

З наближеннем Різдвяних свят збільшаються розбишацькі напади, немовби розбишаки збиралися всіми силами святкувати їх урочисто. В Ню Йорку один день, чи властиво одна ніч, зазначилася цілим рядом розбишацьких нападів. Не обійшлося при тім без кровопролиття.

До одного склепу тютюнової спілки Юнайтид Сиґар Сторс на горі міста зайшло двох гарно убраних мущин. В склепі було тоді аж двох помічників, бо се був час великого руху в склепі. Яких двайцять кустомерів було саме тоді в склепі, і ні один склепар ні другий не звертав уваги на двох гостий. Гості ждали, поки не відправлено усіх других костомерів. Коли один зі склепарів звернувся до одного з прибувши словами: „Ну, молодий чоловіче, а чого ви собі бажаєте?” сей витягнув револьвер і закричав: „Піднеси руки в гору і то скоро”. Опісля один бандит взявся до менаджера, а другий до помічника. Менажера заведено до комнатки за склепом, де бандит звязав йому дротом до образів руки, ноги і уста. Другий бандит приказав помічникови пакувати цигара та цукорки. До склепу увійшло на покупку двох молодих мущин. Бандит, продавав їм циґара з міною купця. Він навіть задзвонив на реджестрі (касі) суму, яку вони заплатили, але при тій нагоді згорнув в кишеню всю готівку, що була в касі, разом коло сто долярів. Ріг вулиці, на котрім стоїть склеп, мусить бути дуже добрий для бизнесу, бо до склепу приходили покупці один за другим. Кождого з них бандит за лядою обслугував зі звичайною чемностю.

Обслужив так може десятьох людий і ніхто не завважав нічого надзвичайного. Аж нарешті до склепу зайшов один чоловік, добрий знакомий обох склепових продавців. Він приступив до помічника, завиваючого цукорки, і попросив продати йому циґара. На се бандит за лядою крикнув: „Пане, не перешкаджайте йому, він дуже занятий. Я вас обслужу”. Кустомер поглянув по обох, і підозріннє шибнуло йому через голову: Наперед, його знакомий був нервовий і блідий як смерть. По друге, продавець за лядою був як на помічника в трафіці, занадто острий та приказуючий. Кустомер купив циґара у бандита, заплатив і вийшов. Пішов просто до найблизчої телефонічної будки, закликав найблизчу стацію поліції і порадив вислати до склепу детективів, бо там діється щось підозрілого. Двох детективів зараз всіло на автомобіль і поїхало до вказаної трафіки. З витягненими револьврами в руках, вони увійшли до склепу. Власне в тій хвилі сильно збудований мущина вийшов з другої комнати. Вони звернулися до нього: „Ми чули, що тут рабують”. На се мущина відповів спокійно: „Ну, бачите тут щось такого”? Сказав він сі слова дуже спокійно та самопевно що буцби певно здурив детективів, як би не бліде лице помічника склепу, пакуючого цукорки. Бачучи, що справа не піде так легко, бандит кинувся до свого плаща, виняв револьвер та отворив на полісменів огонь. Детективи відповіли вистрілами зі своїх револьверів. За хвилю вони побачили, що й помічник за лядою став до них стріляти. Детективи стали відстрілюватися обом. Одна куля розбишак поцілила одного детектива в шию; він впав, але зараз встав і далі стріляв. Один бандит скористав з упадку полісмена; стріляючи скоро, він кинувся на вулицю і став утікати. Старався дістатися за ріг вулиці, але вулиця була порожна, бо всі люди на ґук вистрілів, поховалися до домів і розбишака представляв собою чисту ціль. Власне в хвилі, як скручував за ріг, куля попала йому в груди над серце і він впав на місци. Детективи відобрали від нього револьвер і вернули до склепу. За другим опришком і слід застив. В погибшім розбишаці пізнали відомого опришка, котрий за послідних 8 літ був арештований 11 разів за рабунки.

УКРАЇНЦІ З НЮ ЙОРКУ В ЧИСЛІ 400 МУЩИН І 100 ЖЕНЩИН ПІКЕТУЮТЬ НИНІ РАНО ВІД 10. ГОД. ПОЛЬСЬКИЙ КОНЗУЛЯТ ПРИ 59. УЛИЦІ В НЮ ЙОРКУ. О ГОД. 15 М. ПО 12 ПЕРЕСТАНУТЬ ПІКЕТОВАННЯ І ПІДУТЬ ПОХОДОМ З 59 УЛИЦІ ДО 5-ОЇ ЕВЕНІ А ВІДТАК 5-ОЮ ЕВЕНЕЮ В ДОЛИНУ ДО НАР. ДОМУ.

ШЕФ ЦАРСЬКОЇ ОХРАНИ У ЛЬВОВІ.

„Век Нови” подає сензаційну новинку, що у Львові довший час перебував Карещук, бувший шеф російської царської охрани. Карещук, як подає згаданий часопис, був свого часу шефом російської дефензиви під час російської окупації навіть м. Львова. Не знаємо, чому „Век Нови” так здивувався, що шеф російської охране був у Львові і що його не злапала до цього часу польська охрана? Нам відомо, що Карещук, під псевдонімом Тіде, був головним інструктором старорежімної російської охрани по закордонних справах і рахувався першорядним „сищиком” і провокатором. Пізніще, Тіде Карещук був большевицьким комісарем при дивізії в м. Житомірі. Далі, Тіде був заарештований в Проскурові в підозрінню о шпіонажу. Тоді у нього найдено масу брелянтів і закорд. валюти. Одначе звісний Красовський, що ґрасував якийсь час при уряді УНР., пізнав в ньому свою людину і довший час був Карещук Тіде при ньому „правою рукою”. Між иншим Тіде був якийсь час „хазяїном” реставрації при Панській вул. ч. 11. про яку ходять чутки, що то була експозитура польської охорони.

УКРАЇНСЬКИЙ ХОР В ЕСПАНІЇ.

В часі між 7. і 21 падолиста с. р. український хор ім. Леонтовича у своїм поїздці по Еспанії уладив концерти в таких містах північної Еспанії: в San Sebastiano, Pampolona, Burgos, Palencia, Ovideo, Orense, Vigo, Coruna, Ferrol і Valladolid. Дня 21. падолиста приїхав хор до Мадриду, столиці і дав дня 21. і 23. два концерти в театрі Comedia.

На обох концертах була присутна еспанська королева Victoria Eugenia і кілька баварських принців та принцес.

Королева і баварські гості записалися в памятній книзі товариства.

В розмові з представниками хору королева висловилась, що в Анґлії чула богато гарних річий про український хор і вона поставила собі за ціль його почути. Тепер бачить, що оповіданнян її не завели: хор зробив на неї велике вражіннє.

Як на провінції так і в столиці хор мав надзвичайний успіх. Публика раз-у-раз домагалась повторення „Щедрик-Щедрик” Леонтовича і „Ой у полі-Баришполі” Лисенка-Кошиця.

Скрізь хор співає в найучних театрах оперових, або драматичних. Про успіхи хору свідчать також численні рецензії в провінціяльній і столичній пресі.

При хорі є т. зв. благодійна комісія, що займається збиранием жертв між публикою на Український Червоний Хрест і голодуючих Українців.

Комісія вже вислала тисячу німецьких марок яко шкільну оплату за двох Українців студентів Ляйнціґської Консерваторії.

Досі зібрано вже понад 600 песет. Рівночасно продаються фотографії хору.

Після Мадриду хор їде у полудневу Евспанію.

РЕКВІЗИЦІЇ В РОГАТИНІ.

Комісар міста Рогатина, бувший австрійський жандарм, Лянґ, зареквірував салою в домі української ґімназії, де тепер міститься склад повітової кооперативи і заявив, що товари викине, а салю віддасть для війська. Протести не мають успіхів.

ЛЬВІВ В БОЛОТІ.

Львів — ще недавно засипаний снігами, не довго тішився білим своїм одягом. Білий сніг розтопився і всі хідники та дороги залиті водою і болотом. Особливо на улицях, де йде направа каналів, хідники змінилися в зера, які треба переходити з великим трудом. Львівський уряд чищення міста зложив руки і стоїть безрадний.

ЧИ Є У ВАШІЙ МІСЦЕВОСТИ ВІДДІЛ У. Н. СОЮЗА НАЙБІЛЬШОЇ І НАЙСОЛІДНІЙШОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ РОБІТНИЧОЇ?

ЯК НЕМА, ТО КОЖДИЙ СВІДОМИЙ УКРАЇНЕЦЬ ПОВИНЕН ПОСТАРАТИСЯ, ЩОБИ ЗАСНУВАТИ ЙОГО.

ДО ЗАСНОВАННЯ НОВОГО ВІДДІЛУ У. Н. СОЮЗА, ПОТРЕБА НА ПОЧАТКУ НЕ МЕНШЕ ЯК 6 НОВИХ ЧЛЕНІВ.

ПО БЛИСШІ ІНФОРМАЦІЇ ТРЕБА ЗГОЛОШУВАТИСЯ ЛИСТОВНО НА АДРЕСУ ГОЛОВНОГО РЕКОРДОВОГО СЕКРЕТАРЯ У. Н. СОЮЗА:

I. KASHTANIUK,

P. O. Box 76, Jersey City, N. J.

БОЛЬШЕВИКИ ВІДДАЛИ РЕШТКИ ЗОЛОТА АМЕРИКАНЦЯМ НА ХЛІБ ДЛЯ ГОЛОДНИХ МОСКАЛІВ

ЛОНДОН, 24. грудня. — Наслідком переговорів Американської Запомогової Адміністрації з Леонідом Крассіном, большевицьким комісарем промислу і торґовлі, большевицький уряд згодився віддати в руки Американської Запомогової Адміністрації 10,000,000 в золоті на закупно поживи в Америці для кормлення голодуючих в Надволжанські йобласти в Московщині.

Тут обчисляють, що тих 10 міліонів долярів (20 міліонів рублів в золоті) взолоті, які складають большевики в руки Американської Запомогової Адміністрації, се останок із золота, яке большевики мали в засобі в державній скарбниці.

Большевицький уряд згодився на се ізза того, що американський міністер торговлі Герберт Гувер, заявив через директора Американської Запомогової Адміністрації Волтера Л. Бравна, що Америка може продовжати запомогову акцію в Московщині лише тоді, як большевики прилучаться до неї останками золотих засобів, які ще в них остались, а інакше зменшила би запомогову акцію.

В. Л. Бравн переказав се большевицькому урядови і він заявив через Крассіна свою згоду.

Запомогова акція має бути призначена передівсім для голодних дітий.

Замітка. — Недавно Конґрес Злучених Держав у Вашинґтоні ухвалив 20 міліонів долярів на поміч голодним Москалям. Ті гроші будуть безперечно віддані Американській Запомоговій Адміністрації під проводом міністра Гувера. Гувер хотів, аби большевики рештою золота, яке їм осталось, причинились рівномірно до запомогової акції в голодній Надволжанській области. Одначе ті останки, як показується виносять вже всего тільки $10,000,000, отже большевики могли дати лише половину того, що дістав на сю ціль Гувер від американського Конґресу.

Всетаки добре, що кацапи бодай рештки, які лишились у касі, віддали на хліб голодним Москалям а не на свою глупу ідіотичну пропаґанду.

Але як большевики мусять рештки золота витрясти на хліб для голодних, то з чим вони будуть далі тягнути ту велику а дурну московську державну машину, на яку злакомились тому 4 роки?

ЛОЙД ДЖОРДЖ ОБХОДИВ РІЗДВО З ДІТЬМИ І ВНУКАМИ.

ЛОНДОН, 25. грудня. — Британський премієр Лойд Джордж святкував Різдво разом з дітьми і внуками, яким роздїлював американський торт, який дістав від „Товариства Лойда Джорджа з Сієтл, Вашинґтон”. Торт важив 60 фунтів.

ЗАВОРУШЕННЯ В ЄГИПТІ.

КАЇРО, Египет, Африка, 25. ґрудня. — В Египті вибухли заворушення тубильчого населення. Проголошено виімковий стан. Британське війско і моряки удержують порядок.

ДАЛЬШІ ЛЯЦЬКІ РЕВІЗІЇ Й АРЕШТОВАННЯ В УКРАЇНСЬКІЙ ГАЛИЧИНІ.

ЛЬВІВ, 6. грудня. — В пятницю, 25. падолиста, привезено до Бриґідок при ул. Казимірівській у Львові кільканайцять нових арештантівш мущин і жінок, переважно селян. Се арештанти з чортківської тюрми, яких привезено відтам у звязку зі справою відомих арештовань на горі св. Юра у Львові. Бриґідки заповнюються щодня дальшими арештантами з цілого краю, яких цілковито ізольовано і вилучено з усяких зносин зі світом, навіть з найблизшою родиною.

В середу, 23. падолиста, польська поліція в Копичинцях арештувала народню учительку Ольгу Лису і перевезла її через Чортків до Бриґідок у Львові. Враз із нею привезено скованих ще чотири особи з Чорткова і уміщено їх в Бриґідках.

Ольга Лиса є хоровитою людиною; щойно перебула тяжку недуґу і не є вповні виліченою. Її примішено в зимній пивниці без печі, так що вона напевно попаде знову в недуґу.

В Ярославі арештовано студента Івана Вербенця. Його поміщено між злодіями і бандитами. Не пускають до нього родичів, а харч передаванний пропадає.

Учителів Васнявербенця і Теребенця із села Маковиска польські власти увільнили зі служби за се, що на конскрипційному аркуші написали: „Приналежність, Східна Галичина”.

МАСОВЕ ВИДАЛЮВАННЄ УКРАЇНСЬКОГО УЧИТЕЛЬСТВА ЗІ СЛУЖБИ.

ЛЬВІВ, 5. грудня. — З Рави Руської прийшла вістка:

Кураторія звільнила Іванця, Стасева, Швеця, Міцковського і пр. зі служби по причині виповнення ними рубрики приналежности конскрипційного аркуша: Східна Галичина. Всі прочі Українці очікують такоїсамої долі. Около 50 учителів равського повіта останеться вкоротці без служби, платні і мешкання.

Учителя Степана Бригинича в Болехові звільнила польська шкільна влада зі служби за те, що вчасі конскрипції на списовій лісті в рубриці приналежність написав: Східна Галичина”.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА.	
Three cents the copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign ond Jersey City Rates.		В Джерзи Сити і заграницею.	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

ЛЯХАМ СПІШИТЬСЯ З ЇХ „АВТОНОМІЄЮ" ДЛЯ СХІДНОЇ ГАЛИЧИНИ.

Краківська польська ґазета „Час" у виданню з 20. падолиста с. р. пише в передовиці:

„Справа Східної Галичини мусить бути тепер полагоджена, бо натискає антанта. Інакше вибори до варшавського сойму у Східній Галичині будуть заквестіоновані".

В світлі сего факту „угодова акція", яку розвів в останніх днях на львівські терені висланник польського уряду Мадейський і про яку пишуть львівські часописі, набирає властивого значіння.

УВІЛЬНЕННЯ Ю. ДЕБСА.

В день американського Різдва Христового вийшов з федеральної тюрми в Атланта, в стейті Джорджія, відомий провідник американських соціялістів Юджін Дебс. Вийшов він наслідком проголошеної президентом Злучених Держав амнестії для одної частини політичних вязнів, відсиджуючих свою кару за переступлення виданих в час війни законів.

Хоч в той самий день з тої і других вязниць вийшло ще 24 других вязників, мимо сього ні одно імя не згадується з таким поважанием та загальним пошанованнем, як імя Юджина Дебса. Не значить се, що на погляди Юджина Дебса годиться тільки людий, тоді власне як не годяться на погляди других арештантів. Про се нема найменчого сумніву, що не тому шанують Дебса люди, що він представляє їх погляди, що він за їх погляди сидів в тюрмі. Нема сумніву, що його поважають навіть люди, які його поглядів не приймають, але відкидають як хибні.

Головною основою поважання для Дебса є його велика чесність. Він ніколи не кривив душею. Він отверто говорив те, в що вірив, без огляду на наслідки. Коли Америка пішла у війну, Дебс був погляду, що вона не повинна сього робити. Коли американський конґрес ухвалив острі закони проти усіх, хто важивбися в якийнебудь спосіб перешкаджати веденню війни, Дебс не змінив своїх поглядів, як се зробило, а властиво вдавало, що зробило, тільки „острих, радикальних політиків". Тоді як ріжні крикливі демаґоґи-хлополапи звинули хвіст під себе та пішли лизати лапи тодішньому ґенеральному прокураторови Палмерови, обіцюючи заховуватися чемно і спокійно, Дебс не пішов за ціну своєї чести купувати своєї свободи. Так як він далі держався своїх поглядів, то й голосив він їх далі. І коли його за се поставлено на суд, він не перечив на суді ані своїх слів, ані своєї діяльности, веденої проти участи Злучених Держав у війні. Він боронився лише одним, а то тим, що американська конституція признає кождому право висказувати свою думку. Він не вживав ніяких викрутів, а говорив свої погляди в суді так само отверто, як їх говорив поза судом. І коли суд засудив його на десять літ тюрми, він подякував присяжним суддям за присуд, заявляючи рівночасно, що їх присуд його думки не зміняє, і він готов потерпіти за свої погляди. Ся чесність та отвертість Дебса зеднала йому тільки приятелів, що всі знали, що його кара не може тревати цілий його засуд. Його увільнення було лише питанням дня. Від самого покінчення війни з Німеччиною до Дебса не переставали лазити представники уряду, щоби наклонити його видати якусь заяву жалю, скрухи, хоч заяву зміни поглядів, щоби на неї могти оперти урядове зарядженнє амнестії. Але Дебс і тоді відмовився торгувати своїми поглядами і своєю честю. Він знов заявив, що він своїх поглядів не змінив і через те не має причини жалувати своїх висказів. Коли уряд хоче його увільнити, най увільняє його таким, яким він є.

І уряд мусів увільнити Дебса без його відклику, без його заяви жалю. І Дебс вийшов як мученик за свої погляди. І за се його поважають всі, хто шанує свобідну думку і її свобідне висказуванне. Пошанованне для Дебса се не пошанованне для його поглядів, але пошанованне для свободи думки та протест проти всякого обмеження її висказування, без огляду на те, хтоби сього допускався, чи американський капіталіст, чи німецький юнкер, чи московський комісар, чи ляцький бюрократ.

ВІЛЬНИЙ СОЮЗ НАРОДІВ СХІДНОЇ ЕВРОПИ.

Представники громадянства українського, білоруського, грузинського, кубанського і латишського, перебуваючі в Празі, ведуть переговори про утворенне вільного союза сих народів з метою оборони своєї незалежности.

ЧИ ЗНАЄТЕ СКІЛЬКИ ВАША ГРОМАДА ПОВИННА ЗЛОЖИТИ НА ПОЗИЧКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ОБОРОНИ?

Се залежить від числа дорослих Українців у Вашій місцевости, які заробляють самі на себе і мають тепер роботу.

Числячи, що кождий такий Українець може жертвувати пересічно 10 долярів, то якщо у Вашій громаді живе приміром 50 таких Українців, то вона повинна би зложити кругло 500 долярів, а як 100, то Ваша громада повинна би зложити 1000 долярів.

Чи Ваша громада зложила стільки гроша, що повинна? Се тільки Ви самі можете і повинні найкраще знати.

КУПУЙТЕ ГАЛИЦЬКІ БОНДИ!
БОРОНІТЬ РІДНИЙ КРАЙ!

СХІДНО-ГАЛИЦЬКЕ ПИТАННЯ.

(Від власного кореспондента).

Східно-галицьке питання дійшло до такої точки, на якій вона довго вдержатися не може. Мусить посунутися в гору, або в долину. Поляки довели свій шпіонсько-деспотичний систем до абсурду. Про такі переслідування подавляючої більшости корінного населення бандою за войовників світ поняття не мав. Польське панування у Східній Галичині нагадує часи Пізарра й Кортеца в Мехіку або князя Альби в Нідерляндах. Нікому з нас перед війною навіть не снилося, щоби щось подібного могло бути. Але якраз отсі переслідування обединили ціле населеня Східної Галичини від колишніх Москвофілів до колишніх християнських суспільників. Нині всі вони стоять не тому, що Поляки це наш найгірший і найнікчемнійший ворог, що треба забути колишні партійні свари а утворити оден спільний фронт до рішаючої боротьби з тим катом-наїзником. Людий, які все ще вірять у можливість українсько-польського порозуміння маленька жмінка; таких одиниць як Яцків, Твердохліб і Микола Ганкевич можна на пальцях почислити.

Поляки сподівалися, що здеморалізують нас: одних застрашать, других придавлять, третих підкуплять і „бендзе Полска од моржа до моржа". Тимчасом вийшло щось якраз противне. Під страшною ляцькою операцією наш народний орґанізм зробився незвичайно сильним, здоровим і, відпорним. У Східній Галичині єсть польський жовнір, жандарм, урядник, але Польщі нема. Ціла та польська банда почуває себе мов на вулькані, ґрунт під її ногами тріщить. Їм грозить катастрофа. Бачать це соціяльні-демократи і хочуть ратувати ситуацію своїм проєктом автономії. Але цей проєкт нікуди не годиться. Його приняти годі.

А тут і світова політика напирає на Польщу, щоб вона щось робила. Особливо тепер, після Вашинґтонської конференції Східно-галицьке питання мусить бути вирішене як найскорше. Колиб у Вашинґтоні дійшло було до порозуміння що до далекого сходу, то можнаб було на близькім сході позволити собі на деякі ненормальности. Колиж тепер далекий схід стоїть перед очима світової дипльоматії мов знак питання, то треба хоч на близькому сході мати спокій, бо годі цілий світ тримати під отсим знаком питання у вічній непевности, що буде завтра?

До того й внутрішне положення Польщі осталося й дальше катастрофальним. Марка польська поправилася, але дорожнеча осталася такоюж як і перше була, а крім того безробіття росте, бо фабрики обмежують свою роботу. Вони не можуть при вищім курсі польської валюти витримати конкуренції. Польський товар купувати тільки доти, поки марка стояла так низько, що товар можна було мати малощо не за дурно. Тепер як марка поправилася, цей товар не має збуту за границю і він лежить. Тому й фабрики стоять без роботи.

Полякам треба в якийсь спосіб ратувати ситуацію. Польща, це французький „гомункулюс", штучний політиний новородок. Вона стоїть доти, доки її кормить Франція усіми штучними способами нової дипльоматії. Алеж і Франція не робить цього з ідеальних мотивів. Вона хоче мати сильну державу на сході, котра з одного боку здержувалаб напір російського большевизму, а з другого тримала Німців, щоб вони одної гарної днини не кинулися на Французів. Одно й друге може, хоч на папері, коли не в дійсности сповняти лиш така Польща, котра в себе, дома, досить сконсолідована й сильна. Нині їй далеко до того.

Нинішня Польща числить по найновійшим конскрипцийним датам 28 міліонів мешканців. В тім числі, колиб конскрипція була совісна, а не силувана, набралосьби яких 7 міліонів Українців (разом з Укріанцями римо-католиками). Коли до того додати Жидів, Німців і другі нації, то вийде, що майже половина нинішної Польщі, це не Поляки. Так само представляється також справа теріторії. Майже половина Польщі, це не польська етноґрафічна теріторія, лиш чужа, насильно загарбана Поляками. Та не годиться забувати, що якраз ця чужа теріторія має урожайну землю, нафту, ліси і всілякі богацтва. Це знає Франція і цілий політичний світ. Опікуни Польщі дуже добре розуміють, що така Польща для них не представляє ніякої вартости, бо нині, під першим ударом ворога вона розлетіласьби, маючи важке завдання провадити війну на зверх і в середині.

Тому то Франція й натискає на Польщу, щоб вона упордкувала свої внутрішні відносини, і то не лиш економічні, але, може ще більше — національні, щоб помирилася з Жидами й Українцями. Під тим напором Поляки робили й роблять надаремні зусилля, щоб навязати переговори, щоб піддурити Українців якоюсь автономією, а то й унією, на зразок колишньої Люблинської унії, котрої символ, „конець унії", торчить до нині у Львові на Високім замку. Голова польської держави, маршалок Пілсудскі, мабуть склонюється до такої політичної концепції і за те на його нападають Вшехполяки. Вшехполяки все таки гадають спольонізувати українські землі і тому вони навіть на ніяку автономію не хочуть дати своєї згоди. Посол Заморскі прямо обвинувачує Пілсудского (в брошурі, котра появилася накладом „Дзенніка Народового" в Чікаґо), що він хоче віддати Львів Українцям, а Вильну Литвинам.

З того видно, що польські політики не дійшли ще до порозуміння в справі розвязки українського питання, що на них ще замало напирає антанта і що вже тому всякі спроби переговорів наших політиків з Польщею являються актом передчасним і безнадійним.

Уряд Петрушевича відкидає згори всякі такі спроби. Він стоїть на тій точці погляду, що Східна Галичина, це українська земля і що їй належиться самостійність. Він не хотів і не хоче балакати з тими посередниками, котрих до його присилає Польща. І тому Поляки шукають такого зближення з деякими українськими ґрупами, які меньше, або більше залежні від Польщі і тому з ними, на їх погляд, лекше добалакатися. Ґруп таких вони шукають в Тарнові, Варшаві і у Львові. Про висліди переговорів з тарнівською ґрупою годі щось певного знати. Але з того, що Поляки Петлюрівців називають „порядними Русинами", а всіх нас титулють гайдамаками (це нераз можна почути) видно, що в них єсть деякі вигляди на успіх. Так само доходять до нас глухі вісти, про якісь переговори з варшавським гуртом Ханенка, але й ці вісти не мають за собою нічого певного. Натоміоць напевно можна сказати, що всякі спроби переговорів з Львівськими Українцями не мають ніяких виглядів на успіх. Яцків і комп. стоять нині осторонь від нашого громадянства, а нових аматорів польсько-українського братання годі знайти. Може вони й є, але нема за ними відповідної симпатії серед українського населення. Ціле українське населення східної Галичини і Волині й других земель, занятих Поляками навіть чути не хоче про якубудь унію і про якуб там не було угоду з Поляками. На тій точці всі ми згідні. Особливож Львів визначається з того боку небувалою згодою і єдиномислієм. Від колишніх москвофілів аж до соціял-демократів всі годяться на тому, що з Польщею нам не жити в купі, що нам „або добути, або дома не бути!"

Супроти того Полякам остається одно-террор. І тим террором воюють вони тепер. Гадають ним зробити Українців податливими на польські автономічні пляни.

Але можна сміло дивитися в будучність. Ні український селянин, ні священик, ні світський інтеліґент не настрашаться бо польського жовніра і жандарма, навіть польської охрани, в котрій головну ролю грають польські вольнодумці, соціял-демократи, ті самі, що виступають з проектом автономії для Східної Галичини без Дрогобича й Борислава, себто без найбільшого богацтва, яке має ця частина української землі. „Страхи на Ляхи!" — а наш земляк вже нічого не боїться. Перетрівав колишню Польщу перетріває і теперішню. Він стоїть на тому, що правда на його боці і що те, що нині есть, довго трівати не може. Перед заходом сонце звичайно сильнійше припікає і мухи під зиму дошкульнійше кусають і террор польський не свідчить про силу Польщі, лиш якраз він говорить, що Поляки почувають себе слабими. Тому: „Бодрімся!"

Р. Луговий.

ДОВКОЛА ЕВРОПЕЙСЬКОЇ ПОЛІТИКИ.

(Спеціяльна кореспонденція „Свободи").

Версайський мир приніс антанті може більше гризи як війна. В часі війни думалося лише про фронт, про гроші і иньші дражливі речі говорилося дуже мало; тут сипала грішми Анґлія я від так Америка кажучи, що усьо те заплатить колись Німеччина. Нагло „вибухнув" мир. Німеччині подиктовано заплатити стільки а стільки міліярдів, поставити певне число домів, доставити Франції міліони тон угля і т. д. Німеччина взялася до роботи; вивезла стільки угля до Франції, що ся не знає, де його подіти. Та тут Анґлія обчислила, що 17 міліонів тон угля, які вона вивозила передше до Франції, тепер анґлійські кораблі могли би те угля вивезти хиба на місяць або Марс колиб було можливе. Американське угля було танше, треба було знижити ціну, тож знижено платню робітникам а вслід за тим вибухнув довгий страйк майнерів, який Анґлію коштував немало міліонів.

Німеччина тимчасом працювала дальше; тані і добрі німецькі товари добували собі назад давні ринки збуту. В наслідок сего в краях з високою валютою многі фабрики замінилися в приюти для щурів і миший; зачалося страшне безробітте. В побідних краях робітник голодує ізза браку роботи, а німецький робітник працює за голодівку. З країв високої валюти ідуть нині міліони „туристів-прогульковців" до Німеччини і Австрії, де маючи високу валюту за безцін дістаєся товари і мимо цла і т. д. контрабанда іде як найліпше. Се збиває ціни в гору, що потягає за собою невгодовання місцевого населення. Та Німеччина мусить сирівці купувати за границею, в додатку мусить платити великі міліярдові рати відшкодовання антанті, тож попит за чужим грошем величезний а вслід за тим і величезне обезціненнє нім. марки. І коли недавно еще 1 доляр був коло 70 марок німецьких, то в протягу двох місяців доляр підскочив понад 300 марок, відтак в протягу двох днів впав низше 200 і знов піднісся понад 200 марок. Розуміеся, що при таких скоках німецької марки торговля з Німеччиною показалася прямо неможливою. Німеччина, що має в січни і лютім заплатити 750 міліонів золотих марок, видить, що її майже неможливо заплатити сего; зачинають вже і в Лондоні думати про се; чути щораз голоснійші голоси про потребу усталення валюти, про потребу зарадити лиху. І нині між Лондоном а Парижом ведуться живі розмови в тім напрямі.

Та не треба забувати політики. А ся каже Анґлії нині ставитися взглядом Німеччини дещо прихильнійше, як се було в питанню шлезькім, де Анґлія дала Франції вільну руку. Франція відплатилася за се своїй союзниці, Анґлії, в сей спосіб, що заключила без її відома договір з Анґорою, що в Лондоні викликало великий несмак. Анґлії ходить о се, щоби при помочи Німеччини зробити не злий бізнес на Україні і Росії. Та того самого хоче і Франція. В евентуальній відбудові Росії, де Франція вложила колись великі капітали, Париж хотів би рівнож заставити Німців робити на свій рахунок. Діставши товари з Німеччини як відшкодованнє Франція продасть їх Росії з добрим зарібком. Розуміється, що Франція не думає про нинішну Росію а радше Україну. Вона хоче такої Росії або такої польської України, щоби на кождий її знак пішла з нею против Німеччини, в якої цілковитім ослабленню Франція видить нині свою найвисшу ціль. В тій цїли провадиться широку аґітацію: за „самостійностю" Надренщини, де французькі учителі дають задармо лекції французької мови і т. д., за відірваннем Баварії; в тій цїли прийшло до згоди між Польщею а Чехією (а вслід за тим перестали чеські консуляти візувати українські пашпорти З. У. Н. Р.); в тій цїли пхається усьо в свою улюблену, ненаситну доню, Польщу.

Супротив того можна припускати на чім скінчаться наради Лондону і Парижа над нуждою Европи. Антанта як відомо робить тоді щось, як зачне вже над головою дах валитися. В часі війни три роки думала антанта нім вкінци рішилася на одного вожда. Минуло знов три роки нім антанта додумалася, що треба би в Европі вже раз зробити порядок. Мабудь знов мине три роки нім антанта щось зробить. А там скінчиться усьо тим, що Німеччина заплатить, а в Европі буде еще більше безголове. Принайменче від Франції треба сего сподіватися. Бо коли Бріян говорить в Вашінґтоні про зменченнє фльоти, а не думає зовсім залишити будову підводних суден і военних літаків, то можна припускати, що так само буде говорила дальше про самоозначенне народів і давати на поталу своїй пупілці Польщі український нарід. Говорити про розоруженнє а будувати підводні судна на те мовляв, щоби розслїджувати дно морське або будувати тисячі панцирових літаків на се хиба, щоби лапали ворони або воробців, се вже більше як смішне. А тимчасом безголовя, яке панує в Европі, передівсім скоки валюти допровадять Европу до руїни, коли всемогучі світа сего будуть дальше приглядатися дурійці низьких валют і нищенню поневолених народів. Вистарчить тут згадати, що український селянин працює в Галичині вже два роки за кілька долярів; а за весь час війни заможний господар далеко від фронту заробив за 4 роки 15 центів. (продавши 50 кірців пшениці по 20 корон взяв 100 корон або $200, які з приходом Поляків мусів виміняти на марки, зн. взяв 750 польських марок, що нині рівнаеся сумі 15 амер. центів).

Що буде з Европою? Се питаннє і нас займає, бо в відповіди на него, ми знайдемо відповідь на питаннє, що буде з Україною? Від сего, коли вже антанта сяде за стіл і хто там буде головою, чи Франція чи Анґлія, від сего хто возьме геґемонію над европ. сушею, від сего залежить в значній мірі скорше або пізнійше осягнення нашої самостійности, добуття народного ідеалу получене з більшими або менчими трудами і жертвами. Коли провід дістане Франція, то мусимо числити на довгу і тяжку борбу. Франція видить свій інтерес в сильній „єдиній, неділимій" Росії, яка сповняла би приказі Парижа або, колиб се показалося неможливим, то в утворенню „суверенної", польської кольонії, України, яка мала би заплатити грубо Франції за колишні царські довги. — Може ті довги стануть незабаром предметом переговорів між Москвою а антантою. Вислід їх можна предвиджувати. Ті переговори відбулися би менче більше як торговання Хінами в Вашінґтоні, з тою ріжницею, що Мосвква хотячи дістати позичку від антанти, мусіла би еще більше на всьо потакувати, як се роблять безсильні Хінці, що мусять слухати як не Японії то Америки. Москва вже нині предвиджує, що антанта а передівсім Франція, зажадає таких ґарантій, що коли Ленін на них згодився би, то пішов би мабуть за Керенським, а коли не зґодиться, то буде мати еще більші клопоти зі своїм „державним капіталізмом і новим курсом" і не дістане заграничної помочи, без чого Росія не зможе довше жити. Ленін склонний до дальших уступок і на зборах комуністичної партії на початку падолиста сказав між иньшим: „Приватний ринок показався сильнійшим як ми, а замість виміни товарів маемо звичайну торговлю. Старайтеся приноровитися до сеї елементарної сили торговельної, а то вона вас перекине. Ми отже робити-мемо еще дальші уступки..." Лярін і иньші є зовсім иньшого погляду і Франція припускаючи, що Москвою нинішною не прийде до бажаного порозуміння, думає про нову оружну інтервенцію. Сего сподіеся Москва і Троцький поспішно скріпляє червону армію. Коли Москва згодилася би на услівя антанти (які не скінчаться на признанню царських довгів) то за се заплатила би Україна, яку поділено би „концесіями" і „сферами впливу" і вона стала би подвійною кольонією; коли би прийшло до війни російсько-польсько-румунської, то і за се заплатила би Україна, стаючи кольонією Польщі. Де два бються, там третий користає або набере; чи ми будучи тим третим з сего скористаємо чи наберемо, се вже залежить від нас самих. І тому в останній добі боротьби за нашу самостійність, ми тим голоснійше мусимо пригадати, де треба, що український нарід не дасть собою торгувати. І тому коли зближаєся знов рішаюча година, ми не сміємо тратити на марні спори сил, памятаючи, що коли тепер не осягнемо нашої цїли то попадемо в довгу неволю, з якої виходу еще тяжше буде знайти. Коли ми не використаємо як слід теперішности і короткої будучности, то станемо знова російськими і польськими наймитами. Борбу між червоними і білими імперіялістами, борбу наших опікунів і покровителів між собою, ми мусимо використати, інакше історія перейде над нами до порядку дневного.

Скорше чи пізнійше антанта як сказано засяде знов радити над упадком ріжних марок і т. д. Пригадаймо її, що українська кров проливана Поляками в Галичині є більш важною справою, ніж валюти, хотяй і на сім терпить український гельот. Запитаймо антанту, чи знає вона, що дієся в Схід. Галичині, за покровительку котрої антанта себе уважає. Від наших опікунів, до яких правно чи неправно належить рішення східно-галицького питання, ми маємо право жадати дійсної опіки. А антанта має еще настільки сили, щоби скоротити Польщу по Сян. А там в будучій заверусі, яка скорше чи пізнійше вибухне із-за українських земель, ми мусимо переконати кого треба, що властителем українських земель є лише український народ.

С.

Френкфурт над Меном, Німеччина, 6. грудня, 1921.

ДУМКА.

Повсихали листки буйні
На дубі, на дубі,
Розлетілися як хмари
Думки мої любі.

Розлетілися як хмари
По широкім світі,
Тільки вітер грає ніби
Вівчар на тримбіті.

Ой грає він до місяця
Високо на плаю, —
Розлетілись думки мої
Тай не позбіраю.

Може колись дівча якесь
Вийде вівці пасти
Тай буде ті думки мої
За пазуху класти.

За пазуху мережану,
Біля свого серця,
Може від них її серце
Живійше забється.

Може скаже: „Яка нині
Веселая днина!"
І заспіва, аж оживе
Ціла полонина.

Летіть, летіть, думки мої,
З буйними вітрами,
Бо щож мені на чужині,
Робитоньки з вами?

Тут і зорі не так світять,
Не так вітер віе,
Тут ніхто вас не почуе
І не зрозуміє.

Богдан Лепкий.

ПОВІДОМЛЕННЄ.

Сим подається до загального відома, що Екзекутива У. Н. Союза, в увзглядненню численних домагань урядників відділових, з огляду на усталений звичай по відділах У. Н. Союза, в цій порі року приймати нових членів до організації за зменшену ціну вступного, ухвалила, що в місяцях СІЧНИ і ЛЮТІМ 1922 року буде приниматися НОВИХ ЧЛЕНІВ ДО У. Н. СОЮЗА ЗА ОПЛАТОЮ ТІЛЬКО 50 ЦЕНТІВ, ВСТУПНОГО.

ЗА ЕКЗЕКУТИВУ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА:
ІВАН КАШТАНЮК, гол. рекорд. есретар.
Дано в Джерзи, Сіти, Н. Дж. 28 грудня 1921 р.

ДОПИСІ

СТ. ЛУІС, МО.

Закупно українських бондів членами 179-го ввідділу У. Н. Союза.

В нашій місцевости істнує братство св. Володимира, 179 від. У. Н. Союза. Члени сего братства сповнили свій народний обовязок і закупили бонди національної позички на оборону Галичини. Ось імена тих патріотів:

Михайло Петровський і Теодор Чуврун по $25; Стах Стецик, Стефан Макара, Іван Якимів, Тимко Шпить, Анна Совіцька, Олекса Чулик, Михайло Бемба, Михайло Кроковський, Роман Кушняк і Стах Рукіцький по $10; Василь Щупляк, Василь Тустановський, Михайло Паращак, Іван Онуфрій, Михайло Береза, Михайло Бартіш, Василь Голдак, Василь Білик, Андрій Помирко, Микола Миштурак, Михайло Дмитришин, Олекса Грамоцький, Михайло Федина, Михайло Єзуско, Василь Влашка, Василь Паращак, Михайло Стецив, Григорій Салабай, Григорій Пацайко, Іван Навалш, Максим Коронецький, Василь Федина, Стефан Гармич, Микола Кліщ, Михайло Кузів, Микола Щурик, Василь Петришин, Петро Ярема, Іван Хрунь, Василь Медвідь, Йосиф Голик, Василь Хрунь, Іван Паращак, Стефан Зелінський, Теодор Бобрівський, Стефан Івасюта, Яків Длукаш, Григорій Колосович, Анастазія Береза, Михайло Дутко, Михайло Вівчаровський, Микола Чухрай, Микола Борисевич, Василь Логуш, Теодор Куляк, Данило Кулик і Григорій Крило по $5.00, — Разом $390.

На тусаму ціль жертвували отсі добродії: Іван Ранко і Іван Колодій по $2.00; Анастазія Соянко, Микола Лукецький, Іван Боричуш, Стефан Пиничук, Теодор Колодій, Микола Сойко, Дмитро Ялечко, Іван Галів, Гриць Миштляр і Дмитро Білобанчик по $1.00. Додано $1.00. — Разом $15.00.

Загальна сума закуплених бондів виносить $405.00.

Я низше підписаний складаю сердечну подяку членам нашого Комітету, а се пп. І. Онуфрейови, Мих. Петровському, Ст. Стецикови, Мих. Бартішови і Вас. Шуплякови, за їх щиру працю, що не жалували свого часу і занялися збиранням гроший на бонди національної оборони Галичини.

Таксамо складаю подяку членам бр. св. Володимира, від. 179 У. Н. Союза і не членам, що не жалували своеї лепти і закупили бондів на суму $405.

Дорогі Браття! Наближаються свята Рождества Христового. Весело нам буде тут на вільній земли Вашінгтона, але наші батьки, матери, браття і сестри, закуті в кайданах, в ляцькій неволі, простягають свої висохлі руки і кличуть: Гей, браття з вільної країни! Поможіть нам розірвати ті тяжкі кайдани, котрі гризуть наше тіло!

І пукнуть ті кайдани, як тільно кождий з нас купить бонд на оборону свого рідного краю.

Хто бажав би купити собі український бонд, нехай зголоситься до висше згаданого комітету.

Михайло Паращак,
фін. секр. бр. св. Володимира.

МІНЕАПОЛІС, МІНН.

Під розвагу виродним дітям України.

Іван Вістовський, син Якима Вістовського з Іваня золотого, повіт Заліщики, аГличина, приїхав до Америки перед 15 роками і вступив до американської армії (до кавалерії). Він встидався назвати себе рідним іменем і записався як John Minor. Був у війні 52 місяці і повернув капралем. Його відправили з військової служби і він зачав скитатися з міста до міста. В червни біжучого року отримав „бонус" 495 долярів і почав собі за ті гроші гуляти по Мінеаполіс. Поки тих гроший стало, то йому було весело, а як гроший забракло, то він пійшов на службу до фармера, за 15 долярів на місяць. Він робив у того фармера 10 днів, а на сам „Декорейшен Дей" (24. падолиста) фармері знайшли його вечером неживого. Він у той день повісився в місточку St. Charles, Minn., у фармера Bert Krietie. Похоронив його Американський Легіон в тім місточку дня 29. падолиста б. р.

Хто з його родини хоче знати про него більше, нехай звернеться до мене на адресу: 239 Monroe St., N. E. Minneapolis, Minn.

Покійний не хотів ані до Січи належати, ані навіть не хотів знати своеї народности. В однім місци казав, що він Айриш, в другім, що Німець, в третім, що „American", але ніколи не признався, що є Українцем з роду. Він полишив в старім краю стареньку маму і три сестри.

Не даром то говорив наш національний пророк, що „хто матір забуває, того Бог карає!"

Дмитро Филипович.

———o———

ТЕЙЛОР, ПА.

З життя тутешніх комуністів.

Сумну та трівожну хвилю переживає тейлорський комунізм. Недавно лучилося таке диво, що тутешні комуністи в одну думку злялись і почали думати тай гадати, деб то це їм слави рицарської здобути...

Зібрали вони свою громаду і почали радити дурацьку раду. Скільки там не було дискусій, але як сказав товариш Сруль, то так і бути мусить, бо це велика голова...

Уложили плян такий: пійти на галю „Вай Ем Сі Ей". А це робилося в один прекрасний вечір, в тусаму хвилю, коли др. Мишуга загостив до вірних синів України, щоби їм розказати, як спільними силами Ляха, драпіжника, з рідної землі прогнати і поневоленим братам давно бажану волю дати.

І в розгарі розмови цеї почали товариші червоні свій злодійський напад приготовляти, щоби визвольну роботу вірних синів заглушити. Ба, ще й на поміч своїй хамській роботі, для більшого крику і шуму привели бабу Ягу.

Але наші хлопці (звісно, козацька натура) добре дбали, комуністам по кілька заушників дали тай на улицю повикидали. А їх хоробрий провідник, товариш комісар Сруль, узрівши таку невдачу, закрив ярмуркою очи з великим шумом і стоном дав драла з галі серед ночи, що аж патинки погубив.

Та звісно, біда не спить... Їх червона натура проснулась, свої недобитки зібрали і знов свою дурацьку раду радить почали. З великим уклоном всі приступили і свого Струля на стіл посадили. І з розбитим серцем почали вихваляти його відвагу комісарську. А Сруль, коли вчув такі похвали і геройства, як не заведе своїм совиним голосом: „То-то-то-товариші! Заклинаю вас на свої згублені патинки, що наша не пропала і ми за виграну не дамо!"

Конець-кінців уложили такий плян: Перекинуть свій контр-удар на Олифант. І почали вести знова свою зрадницьку роботу.

Нараз сталося велике чудо! Наче земля розтворилась, як не вискочать козарлюги, як не цапнуть комісариків за чуби... то так, що з великого перестраху вони погубили зуби... І так закінчився їх триюмфальний похід з мотикою на сонце.

А ви, братці, добре дбайте! Де вони, ті товариші межи нами зявляться, то ви їм такого старого, ще козацького прочуханця дайте і покажіть дорогу туди, де Макар телят не пас... Хай вони наші козацькі руки добре знають та най свого носа у не своє діло не втикають!

Білоцерківець, С. С.

———o———

БРІДЖПОРТ, КОНН.

Поклик до земляків зі сіл Колтів, Опаки, Руда і Обертасів, золочівського повіту.

На днях тут одержано лист з Колтова і в тім листі проситься Українців з вичислених у заголовку сіл, аби вони були ласкаві жертвувати дещо на закупно дзвона до нашої святині.

Ми тутки зрозуміли горе наших односельчан, тож зараз по прочитанню сего листа заснувалисьмо камітет, без ріжниці, чи хто є греко-католиком чи римо-католиком, який постановив зібрати як найбільшу суму гроша, щоби купити такий дзвін, який був перше. На ту ціль потрібно більше ніж тисячу долярів!

Дорогі Земляки! Покажім, що ми дбаємо про своє рідне село і про свою рідну церкву. Не відкладаймо тої горячої справи, а берімся зараз до роботи. Нас тут в Америці і в Канаді є споре число з тих чотирох сіл, котрі належать до тої церкви. Щоби між нами не забракло ані одної особи, якої імя не було би записане і оголошене тут в Америці і в старім краю. Будемо мати памятку — ми і наші діти і ціла родина.

Хто бажає в тій справі близших інформацій, нехай зголоситься на понизшу адресу.

Тож до діла, дорогі Родимці, бо справа єсть конечно потрібна для згаданих чотирох сіл!

ЗА КОМІТЕТ:
Стефан Причка, Франц Семчишин, Володимир Гнатюк, Михайло Галькевич,
189 Willard St. Bridgeport, Conn.

(Проситься другі часописи о передрук сеї відозви).

ПРОСЬБА УКРАЇНСЬКОГО СИРОТИНЦЯ З ФИЛАДЕЛФІЇ, ПА.

Зближаються свята Різдвяні. Жадного року наші отці духовні, наші Орґанізації і наш Загал не забували перед Різдвом за наш сиротинець в Филаделфії, одинокий в Америці, і все щось зібрали на ялинку для бідних сиріт. Сего року дуже тяжкі часи і нам дуже тяжко утримати поверх сотку діточок. Тому, відчуваючи великий недостаток, звертаємось отсим до Загалу нашого і до наших отців духовних і просимо дуже покірно в неділю перед Різдвом нашим, с. є. 1-го січня, 1922, зарядити ласкаво які складки для наших сиріт в Филаделфії, що буде для нас великою дуже помочию.

С. С. Василіянки.

ОСТОРОГА.

Якісь фалшиві колектори з Филадельфії збирають нібито на наш сиротинець поміж нашим народом. Перед такими колекторами перестерігається всіх і повідомляється, що ми тепер жадних колекторів не висилаємо крім самих Сестер.

ВЯЧЕСЛАВ БУДЗИНОВСЬКИЙ.

КРОВ ЗА КРОВ

НА ЗАПОРОЖУ.

Оповіданнє з другої половини 17-сотих років.

(Продовженнє)

(4)

Вас там всі знають, — казав. — Знають, що ви з Березівки. В хвилі, коли в місті мабуть всьо, що жиє говорить про погром у Березівці, ваша поява викличе велику метюшню. Ціле місто заговорить про вас. Всі будуть бігати за вами, як за медведем на ланцуху. Будуть випитувати, розпитувати. Як Москалі ще в місті, то безпечно возьмуть вас. Тоді жде вас що найменше Сибір. А відійшли Москалі, то цілком певно заопікуєсь вами командант польського війська. Польська опіка не ліпша від московської. На Сибір не запроторять вас, бо такої сторони Польща не має. Але за те повідрубують вам руки. Послухайте моєї ради. Відпічніть троха в мене. Між тим я сам піду до міста. Буду силкуватися випитати та винюхати все, що вам треба знати.

— Лише скоро вертайте, — замітив Калинич, — бо я боюся, щоби сей московський пес не виховзнувся мені з рук. Я його мушу мати!

Старий козак прикликав службу, казав коні завести до стайні, гостям принести яку закуску, а сам взяв палицю і пошкандибав до міста.

Наші подорожні гадали, що старий пропав десь і вже не верне, такий довгий видававсь їм той час, коли його не було.

—Ходім на зустріч — промовив Калинич, — бо довше не видержу.

— Ходім, — відповів Луценко і встав зза стола.

Вийшли тільно за ворота і станули, бо побачили старого, що повертав з міста. Чимчикував поволи, не квапля́чися.

— Зайдіть назад в хату, — промовив ставувши в воротах. — Переночуєте в мене і ваші коні відпічнуть. Коні, як ви казали, в Березівці по повороті з полювання відпочивали не довше як дві години. Тепер гнали аж сюди. Худоба не з заліза. Маєте час, бо ваші обрахунки з Москалями мусите на якийсь час відложити.

— Чому відложити?! — крикнув Калинич.

— Бо Москалів в Черкасах вже нема.

— То поїдемо за ними і то зараз!

— Не поїдете, бо не знаєте куди...

— Дорогу знайдемо... тропа покаже. В нас очи ліпші, ніж у собаки нюх.

—Не знайдете... Хлопці! Дайте ж мені договорити, не перебивайте. Я не буду, як стара баба, розповідати дві години про се й те, заки дійде до головного. Скажу лише пару слів і ви з них будете знати, що вам робити. Отже: Був я в протопопа, був у війта, був у жида. Жид найважнійший, бо він все всьо знає. Я таке провідав: Москалі вернули за Дніпро, відки прийшли. Однак ви в гостину, здаєсь мені, не так до цілого війська, як головно й передовсім до його команданта.

— Так, — перебив Калинич.

— Командант ще вчера відїхав до Київа і то розставними кіньми...

— Поїдемо за ним! — знов перебив Калинич.

— Позвольте, нехай скінчу. Побачите, що не поїдете. Він поїхав розставними кіньми, такими, що вже дожидали його. Ви мусіли би глядати свіжих коний. Се забралоб вам богато часу. Заки ви доїдете до Київа, він вже може буде назад вертати... Лише не знати, якими шляхами? Филемонов, так звеся той командант Москалів, зійшовся в Черкасах з гонцем, що їхав до него від київського воєводи. Гонець привіз йому письмо з приказом найдальше до години по відібранню письма виїхати до Київа. З того, що він, прочитавши письмо, сказав протопопови, виходить, що його мають вислати на Запороже з якоюсь дуже важною задачею. Коли саме при вечери говорено про гайдамаків і їх прибіжище на Запорожу, Филемонов усміхнувся і, вказуючи на письмо передане йому гонцем, замітив: „се вже не довго так буде. З Запорожем зробимо кінець. І мені дадуть там якусь роботу. Запорожську землю хочуть поділити між себе московські вельможі. Гадаю, що до двох трех років і я зароблю собі пару тисяч десятин запорожської землі".

— Протопіп хотів щось більше видобути з него, але він прикусив язика. Як би змміркував, що проговорився і сказав забогато. Вже більше ні про Запороже, ні про ціль своєї подорожі до Київа не говорив. Попоївши в протопопа, віддав команду над своїми Москалями молодшому офіцирови і казав зараз вертати на лівий бік. Сам сів на коня і пігнав дорогою на Канів, де на него жде свіжий кінь... Тепер, думаю, самі признаєте, що Вам нічого занятися за ним. Він, так як я міркую, сам влізе в ваші руки, бо з усего виходить, що Московщина дасть йому якусь роботу на Запорожу.

І Калинич і Луценко признали тепер, що вони Москаля вже не здержають здігнати, коли він ще на добавок їде розставними кіньми. Радили не довго, бо не було що радити. Рішили переночувати тут і досвіта вертати до Березівки, щоби забрати і крізь московську лінію провести на Запороже товаришів своєї недолі.

Ае було легко зробити се, бо Москва відділила і Україну від Запорожа кордоном сторожий, і що гірше, широким поясом осель з чужинців, головно Сербів і Волохів на самій таки запорожській земли. Поселені там Москвою проти волі Запорожців, були вони й зависимі від Москви і самі з власної волі держали з Москвою проти Запорожців. Вони не лиш з приказу Москви, але також задля своєї власної користи, маючи украдені від Запорожців землі, пильнували, щоби козацтво Запорожа не скріплялося приходцями з прочих країв українських. Через те й з України на Запороже мож було пройти лише силою, або в ночи манівцями, які знав лише дехто. Калинич і Луценко знали тоті манівці від гайдамаків, з котрими вже не раз і не два переходили границю. Сими то манівцями вони й оноді пробрати були на запорожський бік на польованнє та сими манівцями вернули з кіньми навантаженими убитою звіриною. З людьми з Березівки не можна було й думати форсувати перехід силою, бо то не були вояки. Збруї вони взагалі не мали. Було їх пятнайцять; разом з поповичами і чурою відсімнацять. Поділилися на три части. Одну повів Калинич, другу Луценко, трету чура. Кождий гурток пішов иншими манівцями на той бік кордону. На другий день усі три гуртки зійшлися вже на запорожській земли над рікою Цибульником і пустилися ід півдневи, до столичного города козачої держави, до Січи.

Калинич і Луценко вступили, так як усі поповичі до поповичівського куріня і в дуже короткім часі вибилися на станowища сотників. Через те, що вони прийшли до Січи разом, і товариші все бачили їх в купі, прозвали їх Нерозлучними.

* * *

В Січи кождий знав, що Нерозлучні були кляті вороги Польщі і Поляків, Московщини і Москалів, бо вони з сим цілком не крилися. Не чванилися лише тим, які практичні наслідки малася їх ворожнеча. Між козаками на Запорожу були ріжні партії. Більшість не була засадничо ні проти союза з Москвою, ні проти хвилевих союзів з Польщею. Аби лише була для Запорожців якась хвилева користь з такоч хвилевого союза. Не було такої партії, щоби думала, хоч би за незнать які користи, про тревалу дружбу з Польщею. Зате були такі, що уважали за користну для Запорожа тревалу злуку з Московщиною, очивидно при полишено самоуправи Запорожа. Окрім таких були непримиримі вороги: одні Польщі, другі Москви. Одні не хотіли за ніяку ціну, не тільно тревалої дружби, але й ніяких зносин з Польщею; другі були таксамо непримиримі супроти Московщини. Найкрайнійша партія і найзавзятійша була тота, на котрої чолі стояли Василь і Петро Нерозлучні. Вони оба цілим еством своїм ненавиділи Польщу і Московщину. Дібрали собі з Січи таких, як вони самі завзятців і при їх помочи, горячим словом та повагою, яку здобули собі своїми лицарськими вчинками дуже часто тероризували на рада хціле Січове товариство.

Росія силкувалася тоді всякими способами: то добрим словом, то бльокадою, то військовою силою зробити з Запорожців вірних підданих Росії. Нерозлучні поборювали всякими можливими способами заходи прихильних Росії Запорожців що в сім або в тім хотіли вволити волю зненавидженого Москаля.

В Січи лише оден кошовий, Петро Кальнишевський знав головну причину сего завзяття Нерозлучних. Знав, що вони поклали собі за ціль життя вибивати убийників своїх батьків і, що в сім случаю виходить на одно, катів українського народу.

Одного разу приїхав до кошового з Полтави його давний приятель. По розмові з ним кошовий покликав до себе обох Нерозлучних і, запираючи за собою всі двері, завів їх до своєї секретної комнати.

— Се, що вам скажу — промови до здивованих таким незвичайним і таємничим поведенням — не сміє почути ніяке дальше ухо. Як почуєте, самі зміркуєте, що ви сієте вітер, з котрого буде буря. Над вашими головами, і через вас, хто зна, чи й не над моєю, висить меч. Та коби то меч... Але то й петля може бути... Ви мені знов наварили пива. З Полтави вже виїхав московський гонець з указом до мене, щоби при нім покарати на горло або разом з ним відставити до границі Запорожа і віддати московським сторожам тих Запорожців, що вбили московського посла, коли він вертав через Запорожу з Криму в Московщину... Ну?...

Кошовий склав руки на грудях і допитливо позирав то на Василя, то на Петра. Вони оба спаленіли і не відповідали нічого. Мабуть почувалися до вини, як кошовий уважав щось таке за вину. Однак, як люди, що мають чисту совість, стояли з піднесеними головами і дивились кошовому просто в очи.

— Чомуж не говорите? Чейже не скажете, що се не про вас бесіда... При мені не прикидайтеся невинними, бо я всьо знаю. Не буду хвалитися, що я всьо бачив, або що мені про все те розповідали доочні свідки... Ні, сего не скажу. Але... я не в тімя битий... Сідайте... Я маю з вами довшу розмову.

— Нікому в Січи — тягнув кошовий дальше — отже й мені не є тайною, як ви оба любите, таксамо любих мені Москалів. Ви зараз, як лише прийшли до Січи вибилися на явних непримиримих ворогів Московщини. Чиж диво, що як на запорожській земли якому Москалеви щось немилого станеся, то кождий насамперед погадає собі вас і погадає собі: „чи то не їх рука була в тім?" З відділу московського війска, що був при Січи, стали пропадати Москалі — то поодиноко, то малими гуртками. Котрий вибравсь дальше на польованне, на рибу, або й красти Запорожцям коні, не вернув. Я розвідувався і дійшов, що чомусь то в тім самім часі або оба ви, або бодай з вас не був в Січи і я не годен був провідати, де саме тоді був. Таксамо тоді, коли до Київа відїхав з Січи московський гонець і до Київа не доїхав. Таксамо тоді, коли два московські офіцири оглядали запорожсько-татарську межу і десь занапастилися. Так само було ще пару разів і так само було тоді, коли московський посол вертав з Криму. Вас і тоді в Січи не було. Се ви зробили, ніхто инший, як лиш ви. Ви разом з кількадесятьма такими, що засліплені в Нерозлучних пішли би за вами в огонь.

Кальнишевський мовчав хвилю і козаки мовчали, дивлячися кошовому адльше в очи.

— Я знаю, хто і в який спосіб загнав вас до Січи. Знаю, що ви не можете і не смієте Москаля любити. Розумію, що ви не можете і не смієте Москалеви простити, що за око вибиваєсь око, за зуб—зуб. Се я розумію і се виправдую. Але чому через вас маю терпіти я? Чому через вашу війну з Москалями має терпіти Запороже? Ви сего не знаєте... але я вам скажу: судьба Запорожа, його істнованнє висить на волоску. Москалі лише глядають притоки, щоби Запороже здмухнути з лиця землі. Найменшої дурнички, найбезличнійшої вигадки чіпаються мов пяні плота, щоби лише виправдати якусь нову напасть, якесь нове зарядженнє на обмеженнє наших вольностий. Як ви можете брати на свою совість сей удар, який через вас готов грянути на голови нас всіх?

— Батьку! — промовив Василь дрожачим голосом. — Або відрубай ту нещасну голову, або дай мені волю таким бути, яким був доси, бо я инакше не годен...

— Сину! Рубати не думаю, бо знаю, що тобі годі инакше робити. Але дай мені раду, скажи, що я маю зробити з тим гонцем, як прийде, бо я сам не годен випити того пива, яке ви оба наварили.

— Ти маєш казати, — відповів Василь шепотом — а нам лише слухати і, не розбираючи, пощо, нащо, зробити.

В тій хвили Петро схопився і плеснув в долоні, що і Василь і кошовий схопилися здивовані таким вибухом.

— Батьку наш! — крикнув.— І вовк буде ситий і коза ціла.

— Ну... яким чудом? — спитав кошовий.

— Ніяким чудом. Справу відложиться на який піврік, а по такім часі всьо забудеся. Рана зроблена нами Москалям присхне, як на паршивій собаці.

— Як відложити справу, та ще й аж на пів року, коли вони домагаються, щоби злочинців покарати на горло зараз, таки ще в присутности гонця?

(Далі буде).

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЄ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА—СЕ СИЛА. — ПИШІТЬ ПО НАЙНОВІЙШИЙ ЦІННИК КНИЖОК.

БАТЬКО РОСІЙСЬКОЇ ШКОЛИ ПРО УКРАЇНСЬКУ ШКОЛУ.

У. Ушинський, відомий російський учений, найбільший педагог, якого видала Московщина, так писав про школи на Україні, в котрих діти мусять учитися по московськи:

„Мало буде потіхи зі школи, до якої дитина йде, як з раю до пекла, з якої вона біжить домів, як з темного пекла, де все темне, чуже, незрозуміле, у світлий рай, де все ясне, зрозуміле й близьке серцю. А власне таке вражіннє мусить робити школа на дитину Українця, як вона почне ходити до того дивачного на все село місця, в якому одному говорять незрозумілою мовою. Дитина, не чувши дома ні одного московського слова, починає в школі від першого дня ламати язик на московський лад, і то якби ще на чисто московський лад, а то на той мерзенний жаргон, що виробляєсь у малообразованого Українця, як він силкуєсь говорити по московськи. Така школа від першого дня мусить неприємно вражати дитину, робити її побут в школі мукою. Через те опісля вона не буде любити не лише школи, але всякої науки. Бо перший крок до набуття освіти, се набуттє охоти до читання.

„Щож дивного, що така школа не може запустити глибокого коріння в народнє життє і видати для нього гарних, корисних овочів. Інакше й бути не може. Школа така низша від народа: що вона значить зі своєю сотнею кепсько навчених слів перед тою безконечно глибокою, живою і повною мовою, яку виробив собі і вистрадав нарід протягом тисячі літ?

„По друге, така школа безсильна, бо вона не будує розвою дитини на одинокій плодючій душевній почві, на народній мові і на відбиваючійся в ній народній творчости. По третє, наконець: така школа не дає ніякого пожитку: дитина не лише входить туди зі сфери, зовсім чужої, але й виходить з неї в ту чужу для себе сферу. Як дитина забуде кількадесять московських слів, котрих вивчилася в школі, забуде тим самим також і ті поняття, що були привязані до тих слів. Народний язик і народнє життя знов опановують її душею і заливають і затирають всяке вражіннє школи як щось зовсім їм чужого. Що зробила школа? Гірше, як нічо. Вона на кілька літ задержала природний розвій дитини. Що правда, лишаєся грамотність або, лучше сказати, пів-грамотність, і то не все, і вона може придасться на те, щоби напів московською мовою написати якусь лайку. Але душі людської така школа не розвиває, але псує. Московська наука мусить пропасти в українськім селі безслідно."

БОЯРИ Й КОМУНАРИ.

(Маленький фейлетон).

„України" соціялістичний уряд
Контр-революції не любить.
Румунських же бояр і їхню солдатеску
Вождом якої, як відомо,
Єсть генерал боярин Авереску,
Ненавидить ізлавна й люто,
І тим та зненависть ще страшная роздута,
Що в себе вдома,
З боярами своїми не уживщись
Румунський лікар пан Раковський,
Тип „уголовно-хлестаковський",
Зламавши зуби на Петлюрі,
З румунами затіяв авантури.
На Україні
Він нині
Як голова совєтського уряду,
За нотою шле ноту зряду
До зненавиджених бояр,
І як комунар
Махна бандита видать вимагає.
А Авереску генерал
На ноти ті таке відповідає:
„З початку доведіть,
Що той Махно бандит,
Статута карного артикули подайте,
Які нарушив він,
Тоді вже й получайте
На наших злодіїв в обмін
Махна-бандита:
На міжнародніх всіх спіраючись уставах
Лиш на взаїмности підставах,
Готові обмін ми з совєтами вчинити".
. . . .
Для Авереску єсть порада ще одна
(Хай не вважає за нечемність!):
Взаїмність, так взаїмність!
Повинен він за голову Махна
Раковського в обмін забрати —
Міняти так міняти!
А що з Раковським учинити,
Про те його не треба вже учити!

Л. Грабуздович.

ВІД ЗАРЯДУ КНИГАРНІ У. Н. СОЮЗА В НЮ ЙОРКУ.

—o—

В книгарни У. Н. Союза в Ню Йорку є не лиш всі книжки, що були в книгарни „Свободи", але є ще й велике число таких книжок, яких в книгарни „Свободи" зовсім не було. Тих книжок нема поданих і в катальоґу книгарні „Свободи".

Та богато людий має у себе катальоґ книжок книгарні „Свободи". Тим людям подаємо понисше спис книжок, яких в катальоґу „Свободи" нема, але вони є в книгарні У. Н. Союза в Ню Йорку, і їх можна замовляти враз з книжками, що є в катальоґу книгарні Свободи.

Ось ті книжки:

Батьківщина й инші опов., Ів. Франка. — Ціна 25
Біля машини, оповідання, В. Винниченка. — Ціна 10
Брати Моуґлі, опов. з життя дитини між звірами, Р. Кіплінга (переклав Ю. Сірий). — Ціна $1.00
Варвара Убрик, оповідання з життя в монастирах. — Ціна 40
Варіят з 1906 року. — 2. Віри. — 3. Між бурливими филями, драма на 4. дії, В. В. Бабієнка. — Ціна 35
Великий сонник. — Ціна 40
В Тумані, оповідання, Л. Андреєва. — Ціна 20
Голод, оповідання, В Винниченка. — Ціна 5
Гумор і Сатира. — Ціна 25
Дарвінізм Еміля Феррієра (переклад з франц.). — Ціна 80
Два мужі. — Одна жінка, оповіданнє Е. Золі (переклав Ом. Ревюк). — Ціна 20
Дві могилі, оповідання з сибірського життя, І. Короленського. — Ціна 10
Для домашнього огнища, повість, Ів. Франка. — Ціна 85
Домашна кухня, або Як варити і печи, Леонтини Лучаківської. — Ціна 75
Еволюція в образках Д. Гирда. — Ціна $1.25
Евстахій, повість з перших віків християнства, Христа фон Шмід. — Ціна 30
Єлисавета, мучениця на царськім престолі, з німецького переклав М. П. Б. Ясенівський. — Ціна 60
Житє і наука грецького фільософа Сократа з вступним додатком огляду історії фільософії, М. Загірні— Ціна 25
Житепись чорта М. Шустакевича. — Ціна 15
Записна книжка, оповідання, В. Винниченка. — Ціна 5
Збірка оповідань для української молодіжи. — Ціна 40
Звідки взялася і що значать назва „Русь" і „Україна" др. Л. Цегельського. — Ціна 30
З журбою радість обнялась, збірка віршів, О. Олеся. — Ціна 80
Ілюстрована свята інквізиція, страшна смерть за віру в Бога. — Ціна 50
Ілюстроване українське письменство в житєписах др. М. Начовського. — Ціна 35
Індустріяльний юніонізм Даниїла де Леон і Промова В. Дебса. — Ціна 25
Історія боротьби віри з наукою Дж. Дрепера (переклав з англ. М. Павлик). — Ціна $1.50
Історія Московщини до Петра Великого. — Ціна 40
Історія о золотокрилім лицарю. — Ціна 10
Історія паризької комуни. — Ціна 15
Каменярі, журнал студентського кружка за рік 1919. — Ціна $1.00
Карл Маркс, його життє і наука, Еміля Гекера. — Ціна 15
Коли зійшло сонце, оповідання з 2.000 року, П. Крата. — Ціна 30
Контрасти, нарис, В. Винниченка. — Ціна 10
Короткий виклад політичної економії А. Богданова (перевів М. Д.). — Ціна $2.50
Короткий огляд українського письменства від 11-го до 18-го століття, Ост. Макарушки. — Ціна 30
Кровавий шлях (Шерльок Гольмс) в 2-ох частях, К. Дойля. — Ціна 60
Кузь та Грицунь, оповідання, В. Винниченка. — Ціна 8
Латачки, оповідання, Володимира Б. Ціна 25
Лубенський Монастир, веселі оповідання, О. Прокопуліи. — Ціна 10
Маруся, повість, Гр. Кв. Основяненка. — Ціна 30
Методична граматика Укр. мови В. Боцовського і І. Отоновського. — Ціна 40
Молодий вік, оповідання для молодіжи Кн. 1. — Ціна 40
На зелених горах, збірка поезій, О. Олеся. — Ціна 20
Наречена, оповідання, Георгія Г. Чудкова. — Ціна 15
Народ а національність, популярно-наукова розвідка, др. Стефана Гринкевецького. — Ціна 10
Народні казки ч. 1. — Ціна 20
Народні казки ч. 2. — Ціна 20
Начерки стилістики, поетики і реторики др. Конст. Лучаковського. Ціна 40
Наша рідна мова, Географія України, і характер Українця, Поляка, і Москаля. Написав проф. М. Возняк. — Ціна 10
Незвичайні дива природи А. П. Нечаєва. — Ціна 20
Не піддавайся біді, оповідання з селянського життя, Др. А. Чайковського. — Ціна 25
Нетри А. Сінклера, в оправі. — Ціна $1.50
Нічого не буде, оповідання, А. Каменського. — Ціна 15
Незвичайні пригоди Матія Сандорфа, повість в 2-ох томах, Ю. Верного. — Ціна $2.80
Не любо — не слухай, брехать не мішай Т. Безпяха. — Ціна 20
Новелі, К. І. Юрія Сірого. — Ціна 70
Новітня суспільність і церква Др. Т. Бартошека (переклад М. Павлика). — Ціна 85
Оповідання про заздрих богів Мих. Драгоманова. — Ціна 15
Оригінальний чоловік і инші оповідання. — Ціна 25
Орлеанська дівчина, історичне оповідання про франц. героїну Іванну д'Арк. — Ціна 20
Папа чи Христос Ілії М. Гловн. Ціна 65
Перекази старинного світа др. Ів. Демчучка. — Ціна 35
Північний Бігун колискою народів Евгена Блачича. — Ціна 15
Плаваючій острів. — Ціна 10
Подорож до місяця Ю. Верного. Ціна 40
Поезії О. Олеся. — Ціна 80
Попади в Зільниці, гум. істор. оповідання з передодня революції, О. Прокопуліи. — Ціна 15
Початок родини, приватної власности і Держави Ф. Енгельса. — Ціна 75
Послідне хожденіє Бога по землі або Бог на Революції, гумористична повість, П. Крата. — Ціна 35
Про жіночу неволю в історичнім розвою Мих. Гайкевича. — Ціна 30
Про світ Божий, бесіди по природознавству, Юр. Сірого. — Ціна 40
Революція в Росії (від 1861 року до найновійших часів). Т. Ф-н. — Ціна 15
Ревун, сатира, Ос. Маковея. — Ціна 25
Рідна школа читанка перша, Спиридона Черкасенка. — Ціна 30
Рідна Школа, читанка третя, Спиридона Черкасенка. — Ціна 60
Рінальдо Рінальдіні, страшний проводир розбійників, романтичне оповідання з минулого століття. — Ціна 25
Робінзон Крузо з образками. — Ціна $1.00
Робітничі пісні. Зібрав В. Головацький. — Ціна 25
Розбишаки в паломничій одіжи, оповідання для народу. — Ціна 10
Розвій поглядів на вселенну А. Діксона Вайта. — Ціна 40
Смерть Довбуша, поема, Л. Лотоцького. — Ціна 15
Смерть за правду, оповідання про Ів. Гуса, В. Доманицького. — Ціна 10
Соціялізм а релігія Д. Бориска. — Ціна 15
Спочив мій дух і инші оповідання — Ціна 15
Страшні тайни монастирських мурів. — Ціна 75
Страшний монарх Распутин або Тайни царського двора. — Ціна 50
Таємниця Америки або огляд американської культури зперед Христофа Колюмба. — Ціна 15
Тарас Шевченко, в столітні роковини. — Ціна 20
Твори, поезії в 2-ох томах, С. Черкасенка. — Ціна $2.00
Траґедія галицької України Осипа Мегаса. — Ціна $1.00
Тропарник або Підручник церковного співу. — Ціна 30
У Зареві слави, події з життя укр. князів Олега й Ігоря і княгині Ольги. — Ціна 10
Унія з Римом Я. Н. Крата. — Ціна 30
Хрунь і Чорт В. Будзиновського. — Ціна 15
Цариця і весталька або Живцем замурована, історія з часів переслідування христіян за панування римського цісаря Нерона. — Ціна 25
Цьвіт і душа й инші оповідання. — Ціна 15
Чому попи не женяться? — Ціна 15
Чорноморці в неволі й инші оповідання. — Ціна 30
Чужиною, збірка поезій, О. Олеся. — Ціна 60
Що сталося з Рудольфом, або трагедія на замку Маєрлінг. — Ціна 60
Ще чути тепер в рідім краю або Україна без хлопа і пана. — Ціна 10
Як кров кружить в нашім тілі і яка нам з неї користь др. С. Фішера — Ціна 15
Як люди навчились числити? М. Чайковського. — Ціна 15
Як Михась, син Мельника, ходив до неба по діямант. — Ціна 20
Як Мошко вийшов на спілці з Грицьком Кутерногою й инші оповідання. — Ціна 10
Ціна 5

ТЕАТРАЛЬНА БІБЛІОТЕКА

Базар, пєса на 4-ри розділи, В. Винниченка. — Ціна 25
Батраки, драма в 4-ох діях, малюнок з робітничого життя, переробив з російського Ф. А. Костенко. Ціна 35
Безталанна, драма в 5-ох діях, Івана Тобилевича. — Ціна 35
Бурлака, драма в 5-ох діях, Ів. Тобилевича. — Ціна 35
Великий молох, пєса на 3 розділи, В. Винниченка. — Ціна 50
Веселі Полтавці або Возьний оженився, комедія з життя Полтавських Українців в 3-ох діях зі співами і танцями, К. П. Мирославського. — Ціна 30
Виворожила, комедія в 1-ім акті, Є. Луцика. — Ціна 10
Вихрест (в чаду кохання), драма в 5-ох діях зі співами і танцями Козич-Уманської. — Ціна 35
Гей на Івана, гей на Купала, оперетка в 1-ій дії, Петра Федисева. Ціна 15
Глитай або Павук, драма в 4-ох діях, М. Л. Кропивницького. — Ціна 45
Дай серцю волю, заведе в неволю, драма в 5-ох діях, М. Кропивницького. — Ціна 40
Двоє, драматичний малюнок на одну дію, Гаврила Кобзара. — Ціна 10
Дівочі мрії, трагі-комедія в 6-ох відмінах, Семена Ковбля. — Ціна 20
Добрі діти, образ з життя американських школярів в 3-ох діях, Паньна Кляна. — Ціна 15
Душегуби, драма в 5-ох діях, І. Тогобочного. — Ціна 35
Душогубка, драма в 4-ох діях, Т. Трушевського. — Ціна 30
Дячиха, комедія в 4-ох діях, Т. С. Суліми. — Ціна 35
Єврейський розвод, драма в 5-ох діях, Л. Суходольського. — Ціна 35
Живий мертвець, жарт на одну дію, Гаврила Кобзара. — Ціна 25

Та найкраще буде, що хто хоче замовляти книжки з книгарні У. Н. Союза в Ню Йорку, нехай напише картку по катальоґ тоїж книгарні, а безпроволочно вишлемо його.

У всіх справах, доторкаючих книгарні і друкарні У. Н. Союза в Ню Йорку належить удаватись на адресу:

UKRAINIAN PUBLISHING & PRINTING,
30 East 7th Street, New York, N. Y.

УВАГА! ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ.

РІЧНИЙ МІТИНҐ Українського Народного Дому, 363 St. Pauls Ave., Jersey City, відбудеться 30-го грудня (в пятницю), о годині 8. вечером у власній гали. Просяться всіх членів о прибуттє. (01-03

ЗА УРЯД УКР. НАР. ДОМУ:
Михайло Турчанський, секр.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ПОШУКУЄТЬСЯ женщини до канцелярійної праці в Вашінґтоні. Вимагаєся знання української, англійської і польської мови, як також знання англійської стенографії і писання на машині. Голоситися до: „Svoboda", 83 Grand St., Jersey City, N. J., for W. 300-01

ТЕХІР МАКАР з села Яструбичі, пов. Сокаль, син Дмитра і Марії, пошукує свою кревну Каську Здріль, або инших знакомих чи кревних. Прошу голоситися на адресу: Makar Tehir, Ukr. prac. Rota, Liberec, Czechoslovakia. 300-01

ГРИЦЬ МУДРИК, син Павла, пошукує своїх фамілиянтів: Романа Небелюк, Костя Софрянюк і Стефана Бинаренька, всі з села Колайгород, пов. Ямпіль, Подільської губернії. Адреса: Ukr. Tabor B, No. 27/2, Josefov, Czechoslovakia. 300-01

Пошукую вуйка АНТОНА ЛЕВИЦЬКОГО з села Перекопане, пов. Перемишль. Свого часу перебував в Чікаґо. Моя адреса: Basil Stylo, Ukrainski Tabor B, Cencke, Josefov, Czechoslovakia. 01-02

ПИСАННЯ ВИННИЧЕНКА.

Винниченко — се безперечно один з наших найвизначнійших писателів. Його твори є дуже цінні так ізза інтересного змісту як також ізза оригінальних гадок. Варто їх читати! Ось вони:

Том І. Краса і сила та инші оповідання
Том II. Голота й инші оповідання
Том III. Боротьба й инші оповідання
Том IV. Кузь та Грицунь і инші опов.
Том V. Історія Якимового будинку й инші оповідання.
Том VI. Рівновага. (Роман з життя еміґрантів).
Том VII. По—Світ. (Повість).
Том VIII. Божки. (Продовженнє повісти „По—Світ"). 5
Том IX. Босяк і инші оповідання
Том X. Чесність з собою. (Роман).
Том XI. Хочу й инші оповідання.

ВСІ ТОМИ ПО 90 ЦЕНТІВ.

Біля машини 10
Голод 5
Контрастси 10
Кузь і Грицунь 8
Записна книжка 5
Між двох сил. (Драма) 50

Замовлення і гроші належить слати на адресу:

UKRAINIAN PUBLISHING & PRINTING,
30 E. 7th St., New York, N. Y.